Commentaar

Dweilen met de kraan open

Aviel Verbruggen
www.avielverbruggen.be
11 september 2026

De hittegolven van de zomer 2026 hebben de diep slapenden een oog doen opentrekken:
Zou het toch waar zijn dat die opwarming van de Aarde gevaarlijke gevolgen heeft?
Hoe Europa daartegen beschermen, zodat de oversterfte cijfers in de media dalen?

Als er al aandacht gaat naar de levensbedreigende klimaatverandering,
is die gericht op *de staart van het beest* waar de gevolgen uitbarsten in
hittegolven, droogte, branden, stormen, overstromingen, ...
De opwarming veroorzaakt natuurgeweld.
Natuurgeweld verwoest natuur, vernietigt menselijke constructies,
doodt mensen zonder vluchtroutes of bescherming.

De kop van het beest, de bron van de klimaatellende, blijft buiten beeld.
Nochtans al lang, en sinds de jaren 1980 algemeen, geweten:
het onophoudelijk gebruik van steeds meer fossiele brandstoffen
is de - echte en enige - hoofdoorzaak van de opwarming,
en bovendien van een resem andere milieuproblemen.

De kraan van de oorzakelijke vloed koolwaterstoffen blijft wijd open.
Al tientallen jaren is aanbevolen de kraan dicht te draaien.
Maar het gebruik van fossiele brandstoffen is blijven toenemen, tot in het jaar 2026.
Het officieel klimaatbeleid - Internationaal, Europees, Belgisch, Vlaams – was en is
woordkramerij zonder ingrijpende daden.

Adaptatie en Mitigatie

Deze twee termen zijn de kapstokken van het officieel klimaatbeleid,
gericht op respectievelijk de gevolgen en de oorzaken van de opwarming.

Adaptatie is aanpassing van soorten aan nieuwe omstandigheden,
over grote tijdspannen, zoals toegelicht in de evolutietheorie.
Adaptatie is praktisch onmogelijk voor grote breuken in korte tijd.
Ingrepen omschreven als klimaatadaptatie is feitelijk ***protectie***
tegen schadelijke gebeurtenissen door de opwarming veroorzaakt.
Mensen en gemeenschappen, al hard getroffen door beginnende klimaatverandering,
hebben recht op hulp en schadevergoeding door de verantwoordelijken voor de opwarming .

Zo kan airco in gebouwen protectie bieden tegen hoge buitentemperaturen.
Echter, bedreigde buitenactiviteiten zoals landbouw, bouwwerven, recreatie, e.a.,
worden jaar-na-jaar ***minder mogelijk*** door toenemende opwarming.
Adaptatie-protectie kan zulke onmogelijkheden niet verhelpen.
Ook kustversterkingen tegen zeespiegelstijging zullen niet volstaan
om het verlies van vertrouwde woonst en buurt van miljarden mensen te vermijden.
Relativering van wat adaptatie-protectie is en kan,
benadrukt het belang van brongerichte actie:
dichtdraaien van de fossiele brandstofkraan is een absolute, dringende vereiste.

Mitigatie betekent verlichten, verzachten, matigen.
Mitigation is vermeld door IPCC in 1995, nadien algemeen gebruikt door IPCC Werkgroep3.
Mitigatie verving ***bestrijding (abatement)***, toen gangbaar in de milieueconomische literatuur
voor het *reduceren van schadelijke emissies of activiteiten*.

Mitigatie is *zwakker* van inhoud en weerklank dan bestrijding.
Voor een duidelijk beleid is ***bestrijding*** een beter woord.
Een *sterkere* term is ***eliminatie*** van broeikasgasuitstoot.

De ommekeer van de wereld.

Elimineer de broeikasgasuitstoot = stop fossiel brandstofgebruik.
Het is een onvermijdelijke noodzaak voor het overleven van de mensheid,
en gaat gepaard met het einde van het neoliberalisme, en dus
met een totale ommekeer in de levensstijl van de rijkere mensen,
de bovenkant van de reusachtige mondiale ongelijkheidspiramide.

Echter, de feiten vandaag haasten zich naar *onomkeerbare* opwarming,
naar *vernietiging* van talrijke menselijke habitats op Aarde.
Geopolitieke conflicten, superwinsten voor Groot Geld, diepere ongelijkheid,
fascistische praktijken, militarisme, agressie, genocide, ...
versterken de opwarming, vernietiging, en radeloosheid.

Neoliberalisme vermaalt ethische kaders, politieke en sociale instituties.
In verscheiden culturen gevormde, eeuwenoude gewoonten en normen, verbrokkelen.
Oligarchen en reuzebedrijven, olie&gas en wapenmakers voorop, controleren neoliberale politici.
Militaire suprematie domineert, willekeurig en straffeloos.
De Verenigde Naties zijn zwaar gehavend en machteloos.

Wanneer de levensomstandigheden onhoudbaar worden, ontstaan kortstondige opstanden,
met onzeker resultaat: lotsverbetering, restauratie, meer onderdrukking, …
De situatie anno 2026 is zodanig verziekt dat kortstondige opstanden weinig nut hebben.
Welk verzet kan de overbodigheid van het neoliberalisme,
en de overgang van tijdperk 2 naar tijdperk 3 bewerkstelligen?

Verzet

Breed en veelzijdig verzet tegen de huidige onheilzame toestand groeit.
Het verzet is nog verdeeld, deels lankmoedig en tweeslachtig.

Het neoliberalisme als referentie aanvaarden, en toch hopen op transitie, is tweeslachtig.
Tweeslachtige activisten kloppen op de deuren van neoliberale machtscentra.
Ze vragen, eisen, smeken, hopen dat wandaders de veroorzaakte problemen aanpakken.
Het is vergeefse moeite en tijdverlies.
Tweeslachtige activisten doorzien niet hoe Groot Geld de neoliberale agenda bewaakt.

Oligarchen en corporaties zijn bedreven in *masterminding* en *schijnwaarheid*.
Ze manupileren mondiale geldsystemen, media, denktanks, ideologische kaders,
politieke instellingen en personeel, internationale en wetenschappelijke instellingen, enz.
via machtsuitoefening in vier stadia: *overtuigen, omkopen, dwingen, uitsluiten*.
Ze bouwen verblindende beleidsfaçades: de EU emissiehandel, de EU Green deal, …
misleidende energie atoomkernenergie, en waterstof energie.
De neoliberale macht en schijnvertoningen verklaren de laksheid van het energiebeleid,
met als gevolg versnellende opwarming en klimaatverandering.

Ander verzet werkt aktief aan een bestaan zonder fossiele brandstoffen.
Individueel of in groepsverband winnen ze lokale hernieuwbare elektriciteit.
Haar techno-economische superioriteit kan fossiel brandstofgebruik stoppen.

Tijdperk 2

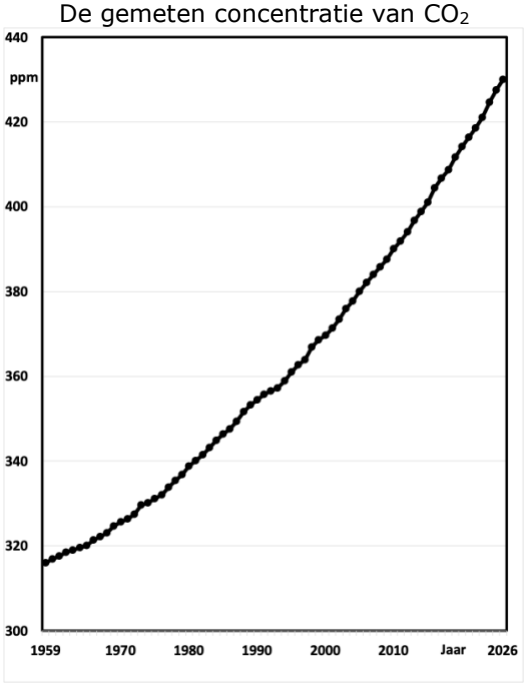
Ieder tijdperk van menselijke beschaving is gebouwd op, met en door zijn energiesubstraat.
Tijdperk 2 is in de jaren 1750-1850 gevormd met steenkolen, nadien ook met aardolie & -gas.
Het fossiele brandstof tijdperk bracht voor de rijken veel welvaart, armoede voor de anderen.

Welvaartsgroei is het uiterlijk succes van tijdperk 2.
De groei van materiële goederen en van diensten is exponentieel gestegen tot heden.
In de jaren 1950-1970, was er ongeziene groei in rijke landen, maar met toenemende
ongelijkheid tussen het globale Zuiden en Noorden, milieuvervuiling & natuurvernietiging.
Onvrede daarover werd geuit in protestbewegingen en manifestaties, en ook vertolkt:
Grenzen aan de Groei (1972) kreeg aandacht, maar geen uitvoering.
Onze Gemeenschappelijke Toekomst (1987) kreeg aandacht, maar geen uitvoering.
Het *Klimaat Akkoord* (1992-94) kreeg aandacht, maar geen uitvoering.

Een belangrijk gevolg van het nietsdoen: de opwarming van de Aarde is blijven stijgen.
Continue temperatuurmetingen op veel plaatsen helpen de graad van opwarming schatten.
De gemiddelde temperatuur op Aarde berekenen is een omslachtige taak.

Het is aan te raden ook de andere continu gemeten maatstaf te benutten, namelijk:
de *ppm (parts per million) concentratie* van broeikasgassen in de atmosfeer.
De mondiale metingen vinden plaats in het Mauna Loa observatorium in Hawaï.

De gemeten concentratie van CO_2

De atmosferische ppm-concentratie van broeikasgassen is een duidelijke maatstaf: hij weerspiegelt de *dikte van het opwarmingsdeken rond de Aarde*.
Deze opwarming is een *onomkeerbaar* proces.

De concentratie *stijgt* steeds, omdat het CO_2 broeikasgas gemiddeld 100 jaar aanwezig blijft in de atmosfeer.

De concentratie is *steeds sneller gestegen:*
+ 40 ppm over 115 jaar [1850-1965]
+ 40 ppm over 30 jaar [1965-1995]
+ 40 ppm over 20 jaar [1995-2015]
+ 27 ppm over 10 jaar [2015-2025]
+ 3 ppm over 1 jaar [2025-2026]

Oorzaak van de stijgende concentratie is de jaarlijkse uitstoot van tientallen miljarden ton CO_2 en CH_4 door fossiel brandstofgebruik.

De ppm cijfers tonen dat het neoliberaal regime de opwarming verergert.

Tijdperk 3: Eliminatie van fossiel brandstofgebruik.
Stop met vragen en smeken – handel zelf
De ideeën, belangen, instituties, en infrastructuren van tijdperk 2,
gebouwd op het gebruik van fossiele brandstoffen,
garanderen een verzengende hitte op Aarde in de komende jaren.

Hier een halt aan toeroepen vereist de eliminatie van fossiele brandstoffen.
Er is vandaag een beschikbaar en goedkoper alternatief:
de meeste energiebehoeften dekken met elektriciteit
uit lokale hernieuwbare stromen licht en wind, en water indien aanwezig.
Bioenergie is inzetbaar voor essentiële doeleinden, onmogelijk te voldoen met elektriciteit.

Kijk om je heen, steeds meer mensen hebben de boodschap begrepen.
Sluit aan, vorm gemeenschappen waar mogelijk.

De energietransformatie draait niet om kosten, maar om winsten te plukken
uit gratis hernieuwbare stromen licht en wind, zonder afvalstromen.
De neoliberale corporaties maken grootschalige projecten met de nieuwe technologieën,
hoewel deze kleinschalig zijn zoals zonnecellen, of middelgroot zoals windturbines.

Bij maximale hernieuwbare elektriciteit overal kan mondiale opwarming stoppen.
Dit kan alleen met *kleinschalige installaties* die evengoed in Afrikaanse dorpen werken,
als op de daken van Westerse gebouwen.
Opwarming en klimaatverandering zijn mondiale uitdagingen,
alleen mondiale oplossingen brengen soelaas!